

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea“ sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Bândăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Ciacovana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdim), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corniareva, Creditul, Crișana, Cugicreana, Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Hunedoara, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Istorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Jiana, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciiana, Orientul, Panciovana, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Iva-mare), Rîureana, Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selțeana, Sentinela, Șercădiana, Siloania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Uniea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Țărnad), Zărândeana, Zăgăneana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Noua bancă de colonizare.

Intr'unul din numerii trecuți ai „Revistei Econ.“ a apărut un articol intitulat „Noua bancă agrară“, în care s'a spus, că se proiectează a se înființa cu sprijinul guvernului o mare bancă agrară cu capital social de circa K 25 milioane. Totodată s'a scris în articolul din chestiune, că de prezent se lucrează în minister la un proiect de lege asupra acestei chestiuni și că banca nou înființându-se va ocupa mai ales cu acordarea de împrumuturi ipotecare până la 75 procente ale valorii de circulație, cu parcelări și cu tot felul de transacțiuni în legătură cu politica de realități.

Ca completare a acestui articol bine informat viu a da publicului cetitor al acestei reviste unele știri și mai noi, îndeosebi ce privește scopul guvernului. Din partea acestuia se ocupă cu chestiunea noii bănci ministerul de agricultură și de prezent toate lucrările se fac la îndrumările secretarului de stat Kazy József. Acesta în cursul lucrărilor săvârșite a ajuns la alte planuri și anume în loc de a întemeia o nouă bancă agrară, care și așa ar conta în mare măsură la ajutorul statului, este vorba acum să se înființeze o bancă nouă de colonizare.

Cunoscând bine din trecut politica de colonizare a ministrului de agricultură, știm imediat că ce are să însemneze pentru noi Românii aceasta nouă bancă în înființare. Noua bancă de colonizare după informațiile pozitive, ce avem, se va înființa după modelul băncii de colonizare din Rusia, unde există cea mai mare bancă de felul acesta. Ministerul de agricultură a primit zilele trecute din Petersburg toate dările de seamă, statutele și legile de colonizare ale băncii rusești. Din cauza, că aceste sunt toate tipărite numai în limba rusească, la minister se lucrează acuma la traducerile necesare. După ce vor fi terminate toate traducerile, ministerul va începe lucrarea proiectului. Afară de aceasta pentru a studia chestiunea la fața

locului, în curând ministerul va delega o comisiune de 3 membri în Rusia.

Din prilejul acesta cred, că nu va fi inutil a arăta ce însemnătate au pentru un popor colonizările din punct de vedere economic, și cum s'au dezvoltat ele la noi. Sub colonizare se înțelege înpopularea artificială a unor părți de pământ. În Europa colonizările sunt contemporane cu dezvoltarea regulată a vieții sociale și de stat. Indată ce un popor cuceritor a ocupat un teritor și după organizarea vieții de stat a început munca agricolă și industrială, statul sau proprietarii de mari teritorii imediat au și început cu înpopularea teritoriilor nelocuite. Scopul colonizării în primul rând ar trebui să fie economic. Numai după ce acest scop s'a ajuns, poate fi vorba de dezvoltarea culturală și de politica de rassă.

Ce privește colonizările făcute la noi în țară putem afirma, că acestea totdeauna au fost făcute greșit, pentru că nu au avut caracter economic, precum ar fi trebuit să aibă, ci aproape totdeauna caracter național politic și încă șovinistic. Ele s'au făcut, putem zice, aproape totdeauna în defavorul naționalităților, îndeosebi al Românilor.

În secolul al XVIII-lea pe timpul Mariei Terezia, după eliberarea de sub domnia turcească, pe teritoriile ajunse nelocuite prin retragerea Turcilor, s'au făcut colonizări prin înpopularea cu Sârbi și Nemți. Tot în secolul acesta se întreprind acțiuni de colonizări din partea unor mari proprietari de pământ. Așa în comitatul Bichiș s'au adus Slovaci pe moșiile familiei Haruckern.

Colonizări de stat cu un caracter național mai pronunțat s'au făcut în secolul al XIX-lea, pe moșiile statului vândute țăranilor. La început colonizările de stat s'au făcut în partea lor cea mai mare în scopul exploatării pământului nelucrat, deci pentru un scop economic și numai după ce solul a devenit roditor s'a ținut seamă și de scopurile politice-naționale. Legislațiunea a alcătuit la 1873 art. de lege XXII despre colonizări, conform căruia coloniștii pot să-și câștige pământ prin amortizare de 20 de ani cu anuități egale de 5 procente. Art. de lege XLI din 1883 stabilește

prețurile pământurilor colonizate și fixează condițiile, prin cari se fac colonizările noi. Amortizarea se face tot prin anuități egale în decurs de 42 de ani. Articolul de lege IV din 1886 s'a adus din interes național-patriotic pentru repatrierea ciangăilor din Bucovina și așezarea lor în Ardeal în coastele Românilor. Colonizări s'au mai făcut între Români în comitatele Arad, Cianad, Torontal, Timiș și Carașseverin, iar în timpul mai nou știm cum guvernele ungare cumpără moșiile nemeșilor scăpătați din Ardeal, tot în scop de a sparge blocul român. Colonizările cu toate sacrificiile enorme de bani, ce le reclamează din vistieria comună nu dau rezultatul așteptat, decât doar că ajută foștilor proprietari a-și valoră bine moșiile. Aceasta au recunoscut-o și mai mulți scriitori maghiari de valoare.

Prin art. de lege V din 1894 s'au făcut noue înlesniri și favoruri pentru colonizări și coloniști, acordându-se totodată și particularilor dreptul de a face colonizări, cu învoirea ministerului de agricultură, în a căruia competență cade și stabilirea condițiilor.

Dela 1899 toate chestiile de colonizare au trecut dela ministerul de finanțe în competența ministerului agriculturii.

În anul acesta numărul comunelor colonizate a fost de 72, cu un teritor de 151,685 jugăre catastrale și 250,000 de locuitori. De atunci încoace neîncetat se tac din partea guvernului colonizări cu scopuri tot mai tendențioase.

Colonizările cele mai intensive și cu scopuri politice mai pronunțate sunt cele din Prusia. Legislațiunea în 1886 a votat legea așa numită: „*Ansiedelungsgesetz für Posen und Westpreussen*“ prin care s'au pus la dispoziția guvernului 100 de milioane mărci, ca în Westpreussen și Posen să întărească elementul german, având scopul final de a desnaționaliza harnicul popor polon. E cunoscut, că aceasta acțiune a Prusiacilor încă nu a avut rezultatul așteptat. Știm cu toții, că deși s'au făcut bieților poloni multe nedreptăți din partea pruşilor, totuși ei prin o muncă neobosită, prin cruțare și conservarea averilor lor și încă mai mult prin iubirea lor de neam totuși și-au putut conserva naționalitatea, limba și religiunea.

În Europa cea mai bună și din punct de vedere național-economic cea mai rațională colonizare s'a făcut și se face în Rusia. Scopul urmărit aci este de a coloniza vastul teritor al Siberiei, spre a putea lucra pământul roditor de acolo. În Siberia au luat colonizările o proporțiune mai mare, de când s'a clădit linia ferată transsiberiană, care merge dela Petersburg până la Wladiwostoc. Foarte natural, că cele mai multe colonizări se fac în apropierea liniei ferate amintite.

Comparând acțiunea de colonizare a statului maghiar, prusian și rusesc putem zice că toate crează țăranilor averi, parțelând teritorii mai mari, formează comune noi, dezvoltând totodată starea economică și culturală a poporului colonizat. Colonizarea maghiară și cea prusiană se face însă și cu tendințe de a întări și sporii pe cale artificială poporul dominant, va să zică cu scop de desnaționalizare.

Colonizările sunt, cum s'a mai zis, în toate țările numai atunci justificate și raționale din punct de vedere național-economic, când din ținuturi cu locuitori mulți, cari nu posedă toți pământ, fără considerare la naționalitate, se dă ocaziune celor cu capital mai mic, să-și câștige moșii, în alte locuri unde este pământ nelucrat. Așadar chestiunea de colonizare trebuie judecată și tractată totdeauna din acest punct

de vedere. Dacă pe colonizatori aceste scopuri îi conduc, atunci putem afirma că colonizările sunt de folos și totodată cel mai potrivit remediu în contra socializmului agrar, care pătrunde în toate țările tot mai mult în sinul țăranilor.

Cunoscând însă din trecut politica de colonizare a guvernelor maghiare, putem fi siguri, că nici noua lege proiectată nu ne va aduce nouă Românilor nici un bine. Să rămânem numai și pe mai departe tot pesimiști, și să ținem la deviza: „*prin noi înși-ne*“.

M. E.

Uniunea latină.

(Fine).

În 6 Noemvrie 1885 o convenție nouă se semnează între Franța, Italia, Grecia și Elveția. Belgia nu aderează decât prin un act adițional, semnat în 12 Decemvrie 1885 și intră în vigoare la 1 Ian. 1886.

Diferite alte țări, îndeosebi Spania, Bulgaria, România, Sârbia și cele mai multe republici din America-de-sud au adoptat același sistem monetar. Austro-Ungaria, Marele Ducat Finlanda, Rusia, bat piese de aur de acelaș pond și de acelaș titlu ca piesele de 20 franci.

Textul convențiunii prezente se deosebește de al convențiilor precedente în câteva puncte, și mai ales prin dispozițiile referitoare la piesele de 5 franci în argint, moneta intermediară între etalonul de aur și etalonul de argint.

Guvernele contractante se obligă a primi reciproc, prin caselle lor publice, piesele de argint de 5 franci.

Fiecare din statele contractante se angajează a reprimi din caselle publice ale celorlalte state piesele de argint de 5 franci, al căror pond se va fi redus, prin uzare, cu un procent sub toleranța legală, presupunând că nu vor fi alterate fraudulos ori că tiparul de pe ele nu se va fi șters.

În Franța, piesele de argint de 5 franci vor fi primite la caselle Băncii Franceze, în contul fiscului dupăcum rezultă din corespondența schimbată între guvernul francez și Banca Franciei, în 31 Octomvrie și 2 Noemvrie 1885.

Acest angajament e luat numai pentru durata convențiunii, adică până la 1 Ianuarie 1891, fără ca Banca să fie legată dincolo de acest termen prin aplicarea clauzulei reconducției tacite.

În caz, când dispozițiile, privitoare la cursul legal al pieselor de argint de 5 franci, bătute de celelalte state ale Uniunii, ar fi suprimate fie de Grecia, fie de Italia, fie de Elveția, pe timpul duratei angajamentului luat de Banca Franciei, puterea ori puterile, cari vor fi luat aceste dispoziții se obligă că băncile lor de emisiune vor primi piesele de argint de 5 franci dela celelalte state ale Uniunii în condiții identice în cari primesc piesele de argint de 5 franci bătute cu efigia națională.

Două luni înainte de expirarea termenului de denunțare a convențiunii, guvernul francez trebuie să aducă la cunoștința celorlalte state contractante dacă Banca Franciei voește să continue ori să abandoneze angajamentul de mai sus. În lipsa acestei comunicații, angajamentul Băncii va fi supus clauzulei reconducției tacite.

Monetizarea pieselor de 5 franci argint e suspendată provizor. Totuși, dacă unul dintre state ar voi să reia baterea liberă a acestor piese, o poate

face, cu condiția însă, ca să schimbe, ori să rambur-seze, în cursul duratei întregi a convenției prezente, în aur și la vedere, celorlalte state contractante, pie-sele de 5 franci argint, bătute cu efigia sa și circu-lând pe teritoriul lor. Altfel, celelalte state vor fi în drept să nu mai primească talerii statului, care ar relua baterea pieselor amintite.

Statul, care ar voi să reia monetizarea aceasta, trebuie să provoace prealabil reuniunea unei confe-rențe cu coasociații săi, pentru a regula condițiile ba-terei, fără ca facultatea amintită în paragraful prece-dent să fie subordonată statoririi unui acord și fără ca condițiile de schimbare și rambursare să poată fi modificate.

În lipsa unei înțelegeri și păstrând pe deplin be-neficiul stipulațiilor precedente față de statul, care ar relua baterea liberă a pieselor de 5 franci argint, El-veția își rezervă facultatea de a eși din uniune îna-nte de expirarea convenției prezente. Facultatea aceasta e subordonată însă la două condiții: 1. ca în timp de patru ani dela intrarea în vigoare a conven-țiunii prezente, articolul 14 și aranjamentul anex să nu fie aplicabile față de statele, cari nu vor fi re-luat baterea pieselor de 5 franci argint. 2. ca piesele de argint ale statelor amintite să continue a circula în Elveția, în cursul aceleiași perioade, conform stipu-lațiilor convenției prezente. Din partea sa, Elveția se obligă a nu relua, în timp de patru ani, baterea li-beră a pieselor de 5 franci argint.

Guvernul federal elvețian se autorizează a pro-cedă la refondarea vechilor emisiuni elvețiene de 5 franci argint până la concurența de 10 milioane franci, dar cu însărcinarea de a operă pe speșele sale retra-gerea vechilor piese.

Contingentul pieselor de argint de 2 franci, 1 franc, 50 și 20 centime se determină pentru:

Francia, Algeria și colonii	la 256.000.000 fr.
Belgia	35.800 000 "
Grecia	15.000,000 "
Italia	182.400,000 "
Elveția	19.000,000 "

Guvernul italian e autorizat în mod excepțional de a fabrică o sumă de 20 milioane în piese divizionare de argint, sumă destinată a înlocui vechile mo-nete cu piese bătute în condițiile convenției prezente.

Guvernul federal elvețian se autorizează, în mod excepțional, cu privire la trebuințele poporului, să fa-brice o sumă de 6 milioane în piese divizionare de argint.

Guvernul francez deasemenea se autorizează, în mod excepțional, să procedeze, până la concurența de 8 milioane franci, la refondarea, în piese divizionare de argint, a monetelor pontificale retrase mai înainte din circulație.

Guvernul Republicii franceze primește misiunea de a centraliză toate documentele administrative și statistice relative la emisiunile de monete, la producția și consumul metalelor prețioase, la circulațiunea mo-netară, la contrafacerea și alterația monetelor. El le va comunica celorlalte guverne, iar țările contractante îl vor aviză deasemenea, când va cere trebuința, despre măsurile proprii să dea acestor informații toată exactitatea dorită, precum și să prevină contrafacerea și alterația pieselor, ori de a asigură represiunea.

12. Înaltele părți contractante se obligă a scoate din circulație, ori a refuza cursul legal pentru piesele de 5 franci argint ale țărilor, cari nu fac parte din Uniune. Aceste piese nu vor fi primite nici la casșele publice, nici la băncile de emisiune.

13. Convențiunea rămâne în vigoare din 1 Ia-nuarie 1886 până la 1 Ianuarie 1891. Denunțarea un an înainte de termin. Altfel reconducție tacită din an în an.

14. În cazul denunțării convenției, fiecare din statele contractante va fi obligat să reprimească pie-sele de 5 franci argint, ce le va fi emis și cari se vor afla în circulație pe teritoriul celorlalte state contrac-tante, plătind în schimb, o sumă egală cu valoarea no-minală a pieselor retrase. Condițiile se determină prin aranjament special anexat la convenție.

La 29 Octombrie 1897 se înoeste convenția. Prin 1890—7 piesele de 5 franci argint se reduc, se re-trag simțitor din circulație, transformându-se în piese divizionare, de 2 franci, 1 franc; 50 și 20 centime, al căror contingent se urcă pentru

Francia (Algeria și colonii)	la 386.000.000 franci
Belgia	41.800 000 "
Grecia	15.000.000 "
Italia	212 400.000 "
Elveția	22.000.000 "

E de însemnat, că pentru emisii de:

130 milioane franci în Francia,

6 " " " Belgia,

30 " " " Italia,

3 " " " Elveția,

se pot întrebuiță numai piese de 5 franci. Excepție se admite numai pentru 3 milioane, ce fiecare Stat le poate fabrica din baza de argint.

Prin dispoziție specială, din 15 Noemvrie 1902, guvernul federal elvețian fū autorizat să fabrice din bare piese divizionare de argint, în valoare de maxi-mum 12 milioane franci.

Ajungem în fine, la faza de astăzi a Uniunii, re-gulamentată prin convențiunea adițională, semnată în 4 Noemvrie 1908. Iată dispozițiile principale, diferite de ale convențiilor de până aci.

Art. 1. — Cu începere dela promulgarea acestei convenții adiționale, contingentul monetelor divizionare de argint se urcă pentru țările contractante la 16 franci de locuitor. În vederea executării acestui ar-ticol, populația e evaluată, pentru

Francia la	39.300.000 locuitori
Belgia	7.300.000 "
Grecia	2.650.000 "
Italia	33.800.000 "
Elveția	3.600.000 "

Mai departe, populația coloniilor și posesiunilor franceze din Africa, socotindu-se între ele Algeria și insula Madagascar, se evaluează la 20 milioane de lo-cuitori. Poporația din Congo belgian se evaluează la 10 milioane. Aceste evaluări vor putea fi modificate, în acord comun, prin corespondență diplomatică.

Francia și Belgia se angajează a întrebuiță ex-cluziv taleri de 5 franci, cu efigiile respective, la fa-bricația pieselor divizionare nouă. Totuș Belgia va putea utiliză, spre acest scop, monetele de argint emise de vechiul Stat independent Congo, până la concu-rența de 1,900.000 franci.

Grecia, Italia și Elveția, fiindcă n-au bătut decăt cantități proporțional restrânse, în taleri de 5 franci argint: vor putea utiliză și bare pentru emisiunile nouă. Anume, Elveția în mod exclusiv; Grecia în rațiune de trei pătrimi a emisiilor anuale, iar Italia în rațiune de o treime. Bine înțeles, Italia va avea aceasta facul-tate numai până în momentul, în care emisiile sale vor reprezentă 12 franci de locuitor. Frațiunile com-plementare, de o pătrime pentru Grecia și două treimi

pentru Italia, respective emisiile italiene ce trec peste 12 franci de locuitor, trebuie să se facă din taleri de 5 franci argint cu efigiile lor.

De altfel, Grecia este autorizată a bate exclusiv din bare, în adîncie la contingentul său anual de 15 milioane drahme, cele 3 milioane concese celorlalte puteri prin articolul 2 al convenţiunii din 29 Octombrie 1898.

Beneficiile putând rezulta din bateri se vor vărsa în un fond de rezervă, destinat la întreţinerea circulaţiei monetare.

Art. 2. — Nici unul din statele contractante nu va putea fabrica anual, în piese divizionare de argint, mai mult de 60 centime de locuitor.

Prin excepţie, Grecia e autorizată a bate imediat şi cumulativ cu noul său contingent anual, restul contingentului din 1885 şi cele 3 milioane amintite în articolul 1.

Contingentele anuale neutilizate pot fi reportate la exerciţiile următoare.

Suma tuturor bateriilor efectuate din partea statelor contractante nu va putea depăşi contingentul de 16 franci de locuitor, fixat în articolul 1 de mai sus, statorindu-se espress, că bateriile deja efectuate sunt cuprinse în acest contingent total nou de 16 franci de locuitor.

În articolele următoare se prevede scoaterea din circulaţie a pieselor divizionare greceşti de argint, cari vor înceta de a fi primite la casele publice, la patru luni după ratificarea convenţiei din 1908. În Franţia, piesele aceste nu mai au curs, cu începere din 15 Septembrie 1909.

Contingentele de monedă divizionară de argint, fixate prin convenţiile Uniunii latine (în milioane de franci).						
Țara	Contingentele			Total	Bateri până în 31 Dec. 1909	
	Anterioare anului 1885	complementare				
		1897	1902			
Franţia, Algeria și colonii	264.0	130	—	554.8	948.8	393.9
Belgia și Congo	40.8	6	—	230.0	276.8	46.8
Grecia	15.0	—	—	27.4	42.4	10.8
Italia	202.4	30	—	308.4	540.8	224.0
Elveția	25.0	3	12	17.6	57.6	38.2
Total	547.2	169	12	1138.2	1866.4	713.7

Aceste sunt datele oficiale principale, referitoare la Uniunea latină. Textul convenţiilor s-a publicat și în *Anuarul Biuroului de Longitudini din Paris*.

G. Todica.

Chestiuni din dreptul de asigurare.

I. Partea care atacă contractul din cauză de nulitate pentru că ea sau mandatarul ei au fost seduși, numai atunci se poate provoca cu succes la faptul acesta, dacă nu a cunoscut sau nu a putut cunoaște fraudulozitatea vorbelor sau a faptelor părții celeilalte cu care ea sau mandatarul ei au încheiat contractul.

II. Declarațiunea societății de asigurare, că nu va plăti de bună voie, ci asiguratul să părăscă, dacă nu primește suma de despăgubire oferită pentru paguba cauzată de foc: nu poate fi considerată de amenințare nedreaptă din cauza căreia s'ar putea ataca invoiala făcută.

Curia Nr. 664/910 v.

I. Din motive: Oricine poate ataca contractul care l-a încheiat indus în rătăcire sau amenințat pe nedreptul de celalalt contractant. Date fiind împrejurările acestea mandantul încă poate ataca contractul încheiat de mandatar, pentru că mandatarul încheie contractul în locul mandantului și dacă el este sedus sau constrâns, faptul acesta cade sub aceeași considerațiune, ca și când ar fi fost sedus sau constrâns mandantul.

Ca bază legală pentru acestea pot servi: 1. Cod. Comerc.: despre aplicarea dreptului civil în afaceri comerciale. §§. 870, 471. Cod. Civ. Austr.: despre nulitatea contractelor din cauză de frică nedreaptă și întemeiată (ungerechte und gegründete Furcht) și din cauză de seducere prin spuse neadevărate (durch falsche Angaben irre geführt). §§. 1002, 1017 Cod. Civ.: mandatarul încheie contractul în numele mandantului, care este singur îndreptățit și obligat din contract.

Dacă prețuitorul prețuiește paguba numai condiționat de aprobarea direcțiunii societății de asigurare și astfel societatea de asigurare nu se obligă înainte că va primi prețuirea pagubei făcută de prețuitorul ei exmis: atunci partea asigurată nu-și pierde dreptul de a cere statorirea pagubei pe cale judecătorească, chiar când condițiunile generale de asigurare în contra focului pretind prețuirea prin o comisiune de experți și prețuitorul exmis a oferit asiguratului modalitatea aceasta de prețuire.

Curia Nr. 762/910 v.

§. 481 Cod. Comerc.: admite ca societatea de asigurare și asiguratul să convină prealabil în privința modului de statorire a pagubei. De obicei societatea de asigurare își susține dreptul de a prețui paguba prin exmisul ei. La prețuirea pagubei poate lua parte și pricepătorul asiguratului. Rezultatul prețuirii îl revidează și îndreaptă apoi societatea de asigurare. Dacă asiguratul nu e mulțumit cu aceasta, afacerea se supune păreri unei comisiuni de experți. Însă în înțelesul deciziunii citate invoirea referitor la prețuire prin o comisiune de experți numai atunci este obligătoare pentru ambele părți, dacă în invoirea părților se cuprinde lămurit dispoziția acceptată reciproc, că prețuirea făcută de expertul exmis al societății obligă ambele părți. Nagy Ferencz (Kereskedelmi jog, II, 1901, p. 388 n. 12) susține în consonanță cu praxa mai veche că invoiala e obligatorie pentru asigurat și atunci, dacă societatea de asigurare își susține dreptul de a revida prețuirea făcută de exmisul ei, afară de caz de culpabilitate sau eroare.

Asiguratul nu a călcat obligamentul de comunicare, dacă șterge o parte din întrebări și nu dă răspuns la ele.

Curia Nr. 443/910 v.

Datorința de comunicare o normează §§. 474 și 475 Cod. Com.: Asiguratul trebuie să comunice societății de asigurare toate împrejurările, cari îi sunt cu-

noscute și pot fi importante la încheierea contractului de asigurare. Când însă este recercat să răspundă la întrebările, ce i-se pun (chestionar), ajunge dacă da la acestea un răspuns adevărat. Dacă asiguratul a rețacut, irelevant că în bună sau rea credință (cf. Nagy, p. 384 n. 20, Curia 1177/82), — sau a predat fals împrejurări importante și necunoscute societății de asigurare, aceasta poate ataca contractul sau prin acțiune sau prin excepțiune — chiar și după ce evenimentul s'a întâmplat.

La aprecierea importanței împrejurărilor rețacute pentru încheierea contractului de asigurare este normativă părerea generală acceptată în viața comercială, iar nu însemnătatea, ce le-o atribuie societatea de asigurare. (V. motivele deciziunii citate).

I. Nu dovedește călcarea datorinței de comunicare faptul, că asiguratul după încheierea contractului de asigurare a recunoscut, că a suferit de lues, dacă pe timpul când a făcut declarațiunea aceasta era alienat și părerea medicilor, cari l-au vizitat nu întărește faziunea lui.

II. Contractul de asigurare asupra vieții nu-și pierde valoarea, fiindcă asiguratul a întrelăsat a plăti premiul, dacă l-a împedecat împrejurarea că era alienat.

Curia 693/910 v.

I. §. 21. Cod.: „Acea cari din lipsă de vârstă sau fiind alienați . . . nu pot să-și provadă după trebuință ei înșiși afacerile, stau sub scutul deosebit al legii“.

Vorbele și faptele acestora nu au urmări de drept, deci nici acelea, ce au recunoscut în sau afară de proces. Analogă e dispoziția procedurii sumare în privința martorilor: §. 91. art. XVIII. din 1893. Martorul nu poate fi admis la jurământ . . . dacă din cauza unei boale sufletești sau trupesti nu a putut cunoaște sau nu poate predă adevărul . . .

II. §. 473. Cod. Comerc.: partea contractantă (asiguratul) trebuie să plătească la timp premiul stabilit.

§. 505. Cod. Comerc. Contractul de asigurare asupra vieții își pierde valoarea . . . dacă asiguratul nu plătește premiul în 30 zile după scadență sau în timpul de așteptare, ce i s'a îngăduit, afară de cazul când a fost împedecat de forță majoră (vis major), de un accident. În cazul de față Curia a considerat starea de alienație de vis major. (V. motivele deciziunii cit.) Asemenea a enunțat Curia sub Nr. 304/906 că contractul de asigurare rămâne valid dacă pe asigurat l-a împedecat vr'un morb greu să plătească premiul.

(Bistrița).

Dr. Petre Porușiu.

(Va urmă).

Asigurările asupra vieții monopol de stat în Italia.

În parlamentul italian s'a depus un proiect de lege, prin care asigurările asupra vieții se declară în Italia monopol de stat.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestui proiect se va constitui o casă națională de asigurări

Proiectul aduce o mare schimbare în actuala situație a societăților de asigurare, căci nu li se prevede nici o despăgubire.

Iată cari sunt principalele dispozițiuni din proiectul în chestiune.

Art. I. — Din ziua când va intra în vigoare prezenta lege, asigurările asupra vieții, sub orice formă sau combinațiune, se vor exploata ca monopol de stat, prin casa națională de asigurări, al cărei sediu va fi la Roma.

Casa națională de asigurări este persoană juridică, conducându-se autonom sub privigherea ministerului agriculturii, comerțului și industriei.

Această privighere ministerială se va hotări printr'o deciziune ulterioară.

Statutul casei naționale de asigurări va fi aprobat prin decret regal, luându-se prealabilul aviz al consiliului de stat. Statutul va cuprinde normele de organizare ale institutului central și a agenților locale.

Art. II. — Societățile de asigurare particulare cari practică, de obicei, în Italia, asigurări asupra vieții, nu vor putea cere sub nici o formă, nici statului, nici casei naționale de asigurări, vre-o garanție sau despăgubire pentru consecințele ce vor urmări din această lege, și, deci, nici unei cereri sau acțiuni juridice de acest fel nu i se va da curs.

Asiguratorii pot, conform art. 19, să încaseze primele ce li se cuvin pentru asigurările actualmente în curs. Asigurații însă nu vor putea reclama sau intenta acțiuni contra Statului sau Casei naționale de asigurări pentru nerespectarea angajamentelor societăților particulare de asigurări

Art. III. — Dispozițiunile dela art. 1 nu se vor aplica:

1. Caselor de retrageri recunoscute ca atari și cari sunt autorizate prin lege să asigure pensii.

2. Societățile de asigurări mutuale, cari nu asigură membrilor participanți o sumă mai mare de 500 lire, sau o rentă viageră de cel mult 100 lire anual.

3. Corpurilor oficial constituite și institutelor particulare, intru atât cât ele nu vor acorda decât despăgubire, odată și pentru totdeauna, pentru cazuri de moarte.

4. Pentru asigurările contra accidentelor, cari sunt contractate conform art. 1789 și următorii din codul civil italian.

Art. IV. — Contractele de asigurări asupra vieții sunt considerate ca neexistente și nu dau nici

un drept atunci când sunt contractate spre a eluda prezenta lege.

Sunt considerate ca abateri dela lege, asigurările contractate de cetățenii italieni, cari locuiesc mai mult decât un an în străinătate, spre a eluda legea de față.

Durata șederii în străinătate trebuie certificată de autoritatea consulară respectivă din străinătate.

Abaterile dela prezenta lege se vor pedepsi, pentru prima oară, cu o amendă de cinci până la douăzeci de ori valoarea rentei asigurate, și amenda, în nici un caz, nu poate fi mai mică de 500 lire. Aceste amenzi se vor încasa de Casa națională de asigurări și se vor repartiza ca fond pentru asigurările muncitorești. În caz de recidivă, pe lângă amendă se poate pedepsi și cu închisoare de 1—6 luni.

Rosturi economice.

(Din economia socială).

Sub titlul acesta valorosul colaborator al Revistei noastre: dl *Gavriil Todică* a scos de sub tipar fascicolul I. din anul II. al „*Studiilor științifice*“, a cărora publicare a început-o în anul trecut. Acest fascicol de 70 pag. tractează în 8 capitole, pe înțelesul tuturor, despre: „Trebuițe, Bunuri; Producțiunea și Consumul; Schimbul; Aurul, argintul; Etalon; Banii; Banii unor state (Austro-Ungaria, Anglia, Franța, Germania, România, Rusia, Turcia) și Valoarea de paritate“.

Scopul urmărit de autor cu publicarea „Rosturilor economice“ este *popularizarea* cunoștințelor social-economice și financiare, a cărora lipsă o constată, foarte nimerit, în mijlocul intelectualilor noștri. Iată ce zice în privința aceasta d-nul Todică în „Prefața“ broșurei sale:

„In asemănare cu a altor neamuri, activitatea noastră intelectuală, sub raportul pregătirii social-economice, se reduce la foarte puțin. Cu excepția unor conducători și funcționari de bancă, a unor avocați și a profesorilor unei școli comerciale, ceilalți intelectuali ai noștri nu au nici o educație economică-financiară. La alte neamuri, la Evrei bunăoară, cunoștințele aceste fac parte întregitoare din cultura generală. Completarea educației, în acest sens, ni-se impune și nouă. Imprejurările grele, în cari ne ducem traiu, ne avizează din ce în ce la oțelirea forțelor proprii, la considerarea trebuințelor reale și practice ale vieții.

Câteva fascicule, formând anul II. al publicației mele *Studii științifice*, sunt menite răspândirii acestor idei și discuției unor probleme de interes pentru activitatea noastră economică în viitor.

Mulți vor întreba: ce rost au amănunțimile în unele chestii și nici o amintire despre altele?

— Rost *educativ*, voi răspunde. Mai bucuros îmbrățișez chestii puțin și le fac perceptibile cu mijloacele ce-mi stau la îndemână, fie și cu poezii, decât să tescuesc în câteva coale toate chestiile economice-financiare dela trebuițe și până la mișcările sociale de astăzi.

În viața zilnică suntem puși în fața atâtor probleme de interes vital, cari ne zăpăcesc cu înțelesul lor, ascuns pentru mintea noastră nepriecătoare. De câteori nu se aude și nu se scrie despre *scrisuri fon-*

ciare, despre *cartelul lemnului*, *cartelul cimentului*, despre *e'alonul băncilor de emisiune*, despre *regularea valutei și paritatea ei*, despre *plata în numărar*, despre *vama protecționistă*, despre *trustul de oțel*, *trustul de petrol* și altele multe! Cei mai mulți ce înțeleg din ele? Când colo, ne năcăjim că bunăoară „Albina“ nu acordă împrumuturi ipotecare mai multe și mai ieftine decât Sașii. Ne pomenim că se scumpesc scândurile, cimentul, sticla, zahărul, ferul, petrolul. Mai cetim despre infocatele discuții din Parlament asupra prolongirii privilegiului Băncii Austro-Ungare, despre lupta guvernului contra societății americane Standard Oil, etc. etc. Observăm și simțim *efecte*, fără să pricepem *cauza* lor!

Nu zic, prin aceasta, că nu ar avea cei mai mulți „învăpăiată răvnă“ de a se lămuri. Dar „lipsa unor scrieri potrivite nepăsători îi face pe dâșii“. Broșurile portative străine, ca cele de Fuchs și Borghet din *Sammlung Götschen*, ori de Wildner din *Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtár*, gem de definiții obositoare, fără să fie cu destulă atenție la aplicațiile practice.

Iată deci rostul volumașelor din acest an al publicației mele. Plecând din considerații practice, seriu tot pentru viața practică. De dragul educației, să nu mi-se ia în nume de rău dacă uzuz de anumite mijloace intuitive, neobicinuite în scrieri economice“.

„Rosturile economice“ ale dlui Todică, prin conținutul lor instructiv și forma atrăgătoare și ușoară a expunerii lor, au în faptă mult rost și nu putem decât să recomandăm călduros băncilor noastre și tuturor, cari se interesează de chestii economice-financiare să aboneze „*Studiile economice*“, cari vor apărea în anul II. curent în patru fascicule, toate tractând chestii de interes economic și financiar. Abonamentul este K 5 pe an și comanda este a se adresa d-nului *Gavriil Todică*, contabil în Geoagiu—Algyógy (Hunyadm).

Jurisdicțiune.

Deciziuni curiale.

Subscrierea emitentului. Ca subscriere de emitent valabilă pe cambie se poate considera semnătura din fața cambiei numai, dacă din conținutul cambiei reese în mod neîndoios, că semnătura se referă la provocarea adresată trassatului. Iar spre scopul acesta este necesar, ca numele să stea sub textul cambiei sau cel puțin ca numele scris preste text să se înceapă sub acesta. O semnătură din fața cambiei, scrisă undeva preste text și care nici nu se începe sub acesta nu se poate considera ca subscriere de emitent valabil.

(Curia reg. sub Nr. 1052/910 v. dela 28 Martie 1911).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 15 Iunie 1911.

În prezent domnește încă liniște și abundență pe piața internațională financiară, deși pentru ultimo se prevăd mari cereri. Singur în Berlin s'a scumpit numărul în mod neobicit, dacă considerăm, că Banca Imperială a încheiat săptămâna întâia din Iunie cu o rezervă de 293.3 milioane M., iar tezaurul a crescut până în 10 crt. cu 13 milioane M. Discontul particular s'a

urcat treptat până la $3\frac{1}{2}\%$ și de ultimo se taxează scumpirea numărării până la 5% .

Pe piața internă, deși Banca Austro-ungară a ieșit din dare, nu domnește abundență și numărarea este deja mai scump decât în săptămâna trecută.

În piața se discontează: cambiile prime vieneze cu $3\frac{5}{8}\%$, cambiile prime din Budapesta cu $3\frac{3}{4}\%$, cambialele institutelor mijlocii și ale morilor cu $3\frac{7}{8}$ — 4% , iar materialul comercianților și al institutelor din provincie dela $4\frac{1}{2}\%$ în sus.

AFACERI DE DARE.

Darea întreprinderilor obligate la publicitate. La fixarea dării întreprinderilor obligate la dare de seamă publică este în ce privește *pretensiunile* indicate în bilanț irevelantă împrejurarea, că pretensiunile devin scadente în anul de gestiune încheiat sau mai târziu.

(Jud. adm. sub Nr. 10804/910 P. dela 23 Noemvrie 1910).

INVĂȚĂMÂNT.

Examenele la școala comercială sup. rom. din Brașov. Examenul de maturitate se va ține în zilele de Luni în 13, Marți în 14 și Mercuri în 15 Iunie v. a. c. în localul școlii. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte școlarii.

Examenele de clasă se vor ține în sala clasei a doua în zilele următoare dela 7—12 oare a. m. Luni, în 20 Iunie v. cl. I. comercială; Marți, în 21 Iunie v. cl. II. comercială; Mercuri, în 22 Iunie v. cl. I. comercială; Joi, în 23 Iunie v. cl. II. comercială; Vineri, în 24 v. cl. I. comercială; Sâmbătă, în 25 Iunie v. cl. II. comercială.

Sâmbătă în 18 Iunie v. a. c. la 7 oare dim. va fi Examenul verbal cu privațiștii clasei I și II com.

Mercuri, în 29 Iunie v., după serviciul divin, la care vor participa toți elevii și profesorii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1910—1911 în sala cea mare a edificiului central. La încheierea anului școlar în 29 Iunie v. fie-care elev va primi certificat școlar și un exemplar din anuarul școlii. Elevii absenți, precum și restanțierii de didactru etc., nu vor primi nici certificatul, nici anuarul școlii.

La examenele acestea, precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar, sunt invitați cu toată stima părinții, amicii și bienvoitorii acestei școlii.

CRONICĂ.

Necrolog. Aurel Bratu, profesor la seminarul „Andreian” din Sibiu a răposat la 12 crt în etate de 33 ani. Răposatul a fost un entuziast propagator al ideii cooperativilor, mai ales între elevii săi. A publicat și câteva articole asupra tovărășiilor în coloanele revistei noastre și o mică broșură de propagandă „Tovărășiile școlare”.

Dela „Banca gen. de asigurare”. On. acționarii ai „Băncii gen. de asigurare”, institute de bani și particulari, cari nu au făcut încă vârsămintele de 40% resp. de 20% în contul ratei II, sunt rugate a o face aceasta fără amânare, termenul pentru bănci

fiind deja expirat la 15 crt., iar pentru particulari expirând la 20 crt.

Totodată se aduce la cunoștință on. institute de bani, că libelele de depozit, conținând primul vârsământ asupra acțiilor li se vor trimete din partea biroului în proximele zile.

Școală comercială superioară pentru fete.

Prima școală comercială superioară pentru fete în Ungaria s'a deschis la anul 1907 în Murășosorheiu. Această școală a fost investită în anul 1910 cu drept de publicitate și în același an au trecut examenul de maturitate 15 eleve.

Pentru anul școlar viitor primirea se face în zilele de 30 crt. și 1 și 4 Iulie a. c. dela oarele 9—12 a. m., iar înscrierile se fac, pe baza certificatului de primire liberat, dela 1—4 Septembrie a. c.

Taxa de primire este K 22—, taxa școlară K 150— la an.

Sunt admise ca eleve absolventele a 4 clase dela o școală civilă sau școală superioară de fete.

Concedierea soldaților pentru lucrul câmpului.

Ca și în anii trecuți, așa și anul acesta feciorii activi ai armatei comune pot fi concediați — întrucât îngăduie serviciul — pentru lucrul câmpului și anume pe timpul secerișului, pentru cositul și adunatul nutrețului, strănsul porumbului și pentru lucrările reclamate de cultura viilor. Concediul maximal este de 3 săptămâni și trebuie cerut în persoană cel puțin cu o lună înainte, la „raportul” obicinuit.

Dividenda și tantiemele societății de asigurare „Victoria” din Berlin.

Cea mai mare societate de asigurare din Germania, „Victoria” din Berlin a încheiat anul de gestiune expirat cu un excedent de Mărci 34.28 milioane. Din suma aceasta au primit acționarii ca dividendă, de fiecare acție M 375 sau în total M 750.000, iar tantiema direcțiunii și a comitetului de supraveghiere se urcă în total la M 784.243— Tantiema de 2% a câștigului curat de M 34.28 mil., ce-i compete directorului executiv, se cifrează cu M 685.600—, lângă care adăugând salariul fix de M 92.000 la an, rezultă pentru directorul executiv o dotațiune de M 770.000.

Lăptăriile cooperative din Ungaria în 1910.

În anul 1910 au existat în Ungaria în total 597 lăptării cooperative, cari au avut 55.131 membrii, cu 88.863 părți fundamentale. Cele 597 de lăptării au prelucrat 75.962.368 litre de lapte și au fabricat 3.010.252 kg. unt. Venitul lăptăriilor a fost de K 12.025.193 față de K 9.215.441 în 1909.

BIBLIOGRAFIE.

O carte bună pentru popor! Advocatul din Sibiu Dr. Dionisie Moldovan a tipărit în America o carte sub titlul: „Advocatul poporal” în Maiu 1910. Ediția această a trecut repede și numitul avocat, în-tors în patrie, a tipărit acum la W. Krafft în Sibiu „Advocatul poporal” în a doua ediție revăzută și îndreptată. (384 pag. 8°. Prețul broș. Cor. 2.50, legat în pânză Cor. 3.50). Trecerea repede a ediției prime precum și scrisorile pline de recunoștință ale unor Români din America, ce se publică într'un prospect, sunt dovada cea mai bună, că „Advocatul poporal” e una

din cărțile cele mai de lipsă pentru popor — țărani și inteligenți deopotrivă — și că ea umple un gol mare și demult simțit.

În adevăr, câte procese pierdute s'ar fi încunjurat, câți bani s'ar fi crutat în pungile Românilor săraei, dacă ar fi avut la îndemână „*Advocatul poporal*“, care povățuiește pe cetitor prin cărările incurcate ale paragrafilor și-i arată că anume în care caz poate începe proces în sorți de isbândă. „*Advocatul poporal*“ lămurește la înțeles drepturile și datorințele cetățenilor și le dă sfaturi în toate treburile și daraverile ce-i pot veni omului înainte în viață.

„*Advocatul poporal*“ e o carte care ar trebui să și-o cumpere fiecare Român știutor și neștiutor de carte. Cei știutori o va ceti însuș, cel neștiutor să o dea copiilor sau nepoților să i-o cetească, și va lua din ea învățătură însutit mai scumpă decât prețul cărții.

Indemnăm pe tot omul să-și cumpere această carte de mare folos.

*

„*Magyar Compass pe 1910/11*“ a lui Mihók. Anul XXXVII. Partea II redactat de Dr. Galánthai Nagy Sándor. Budapest V Alkotmányutca 20. Prețul K 20.

Acest anuar de 1160 pagini conține: datele privitoare la însoțiri, societățile de asigurare, întreprinderile industriale și de comunicațiune, în fine cele privitoare la finanțele statului și orașelor, în total dă deslușiri despre 11,542 de întreprinderi.

Sumar.

Noua bancă de colonizare. — Uniunea latină. — Cheștiuni din dreptul de asigurare. — Asigurările asupra vieții monopol de stat în Italia. — Rosturi Economice. — Jurisdicțiune: *Deciziuni curiale*: Subscrierea emitentului — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Afaceri de dare*: Darea întreprinderilor obligate la publicitate. — *Invățământ*: Examenele la școala comercială sup. rom. din Brașov. — *Cronică*: Necrolog, Dela „Bancă gen. de asigurare“, Școala comercială superioară pentru fete, Concedierea soldaților pentru lucrul câmpului, Dividenda și tantiemele societății de Asigurare „Victoria“ din Berlin, Lăptăriile cooperative din Ungaria în 1910. — *Bibliografie*: O carte bună pentru popor, „*Magyar Compass pe 1910/11*“ a lui Mihók.

„Banca generală de asigurare“ în Sibiu.

AVIZ.

Prin aceasta se aduce la cunoștință publică că noua „*Bancă generală de asigurare*“, societate pe acțiuni în Sibiu își va începe activitatea deplină în 1 Ianuarie 1912.

Până atunci rugăm Onor. noastre bănci și instituțiuni publice, precum și pe toți binevoitorii poporului nostru, ca asigurările lor de toc să le întocmească astfel încât cu prilejul înactivării societății noastre de asigurare să le poată trece la noua noastră bancă.

Tot asemenea avizăm că și în asigurările asupra vieții publicul nostru să iee în considerare serviciile noului nostru institut, ale cărui tabele de premii și condițiuni de asigurare se vor da publicității încă în cursul anului curent.

Sibiu, la 5 Maiu 1911.

„PATRIA“, cassa de econ. soc. pe acțiuni în Blaj.

AVIZ.

„Patria“, cassă de economii, societate pe acțiuni în Blaj, are lipsă de doi practicanți.

Salariul anual este 1200 coroane.

Reflectanții să-și trimită documentele de calificare până în 20 Iulie 1911.

Se recere și cunoștința limbilor germană și maghiară.

Blaj, la 5 Iunie 1911.

Nr. 134 (2—2)

Directiunea.

Legea Tovărășiiilor

(Legea comercială ungară artic. XXXVII : 1875 cu o întroducere și îndrumări pentru înființarea tovărășiiilor)

de

Vasile C. Osvadă,

directorul însoțirii „Agricola“ din Hunedoara și redactorul foaiei „Tovărășia“ din Orăștie.

Se poate comandă la autor sau și prin administrația „*Rev. Economice*“ cu prețul de 50 fl.

Știința conturilor

sau

Contabilitatea în partidă dublă

de

I. C. Panțu,

profesor la Școala superioară de comerț din Brașov.

Ediția II revăzută și completată, 8° mare

I—VIII + 323 pagini.

Editura Librăriei Ciurcu din Brașov.

Se poate comandă și prin administrația „*Revistei Economice*“ cu prețul de K 4.—.